

Yttrande

Stockholm 2008-05-27

1(6)

Dnr 01.11-90.2008

Utbildningsdepartementet
Enheten för studiefinansiering och
vuxenutbildning
103 33 Stockholm

Handläggare:
Tuula Kuosmanen

Remiss: Valideringsdelegationens slutrapport – Mot en nationell struktur

U2008/205/SV

Verket för högskoleservice (VHS) har getts tillfälle att yttra sig över Valideringsdelegationens slutrapport - Mot en nationell struktur. VHS har medverkat i Valideringsdelegationens utökade regeringsuppdrag "Validering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet – i samverkan med Högskoleverket och Verket för högskoleservice".

VHS har valt att avge yttrande över de delar som berör VHS verksamhetsområden antagning till högre utbildning och bedömning av utländska gymnasiebetyg. Valideringsdelegationens övriga förslag för att säkerställa en verksamhet med validering ställer sig VHS bakom utan att kommentera någon enskild aktivitet. Kvalitetssäkring, nationell legitimitet och balanserad finansiering är viktiga aspekter av validering. De förslag som Valideringsdelegationen för fram i rapporten och som berör bedömning av utländsk utbildning, kräver, om de ska genomföras, resursförstärkningar. VHS åsikt är att bedömning av utländsk utbildning oavsett nivå för annat ändamål än fortsatta studier behöver ses över för att få verksamheten att bli effektiv och rättssäker för den enskilde individen för att förkorta vägen till arbete och eventuella kompletterande studier oberoende av vilken myndighet som har det formella ansvaret.

Kapitel 2 Förslag för att säkerställa en effektiv och kvalitetssäkrad bedömning av utländsk utbildning

2.1 Bedömning/erkännande så tidigt som möjligt efter ankomsten till Sverige

Förslaget: Migrationsverket ges i regleringsbrevet i uppdrag att ansvara för att frågan om personens utbildning och yrkeserfarenhet ställs till alla som flyttar till Sverige och erbjudanden om och stöd med att begära värdering av utländsk utbildning och eventuell relevant yrkeserfarenhet ges. Migrationsverket ska återrapportera uppdraget.

VHS ställer sig bakom valideringsdelegationens förslag. Genom att ge Migrationsverket ett återrapporteringskrav förbättras statistikunderlaget för planering även för andra berörda myndigheter. Detta skulle t.ex. underlätta planeringen av VHS resursbehov för bedömning av utländska gymnasimeriter.

2.2 En gemensam ingång för alla med utländsk utbildning

Förslaget: En gemensam ingång inrättas dit alla med utländsk utbildning vänder sig oavsett om utbildningen är avslutad eller oavslutad, om dokument finns eller ej och oavsett utbildningsnivå. Högskoleverket ges genom utökade resurser denna samordnande funktion. Den gemensamma ingången ska ha ansvar för information, vägledning och kvalitetssäkring av bedömningsprocessen.

Till denna gemensamma ingång vänder sig alla som behöver få sin utländska utbildning bedömd, det vill säga personer som flyttar till Sverige men också svenskar som studerat i andra länder och som inte är antagna till något svenskt lärosäte.

VHS erfarenhet är att informationen om vilken myndighet som är ansvarig är otydlig och många individer slussas i onödan mellan myndigheterna. VHS ställer sig därför bakom förslaget men påpekar att det inte enbart är Högskoleverket som behöver tillföras resurser för den gemensamma ingången. Samtliga berörda myndigheter kommer initialt att behöva ekonomisk förstärkning för att bl.a. utveckla tekniska lösningar för överföring av ärenden mellan sig och Högskoleverket. Det är även viktigt att individerna inte drabbas av förlängda handläggningstider vilket lätt kan bli fallet om ett ärende ska behandlas av flera inblandade parter. Som påpekas i förslaget kan den av VHS samordnade virtuella organisationen för hantering av sökande med utländsk utbildning tjäna som mall för den tekniska lösningen och hur ärendeflödet och samordningen mellan myndigheterna kan organiseras och administreras i ett virtuellt system.

Om den gemensam ingång får ansvar för en första granskning av de inkomna ärendena kommer VHS att kunna frigöra tid till att utveckla expertrollen gentemot den gemensamma ingången och andra berörda myndigheter, t.ex. lärosätena. Mycket tid går åt till granskning av betygsdokument, begäran om komplettering och kommunikation i kompletteringsfrågor, tid som i så fall VHS skulle kunna lägga på utredning och kunskapsuppbyggande av utländska gymnasiala system och kvalificerade bedömningar.

2. 2.1 Kvalitetssäkring

VHS ställer sig bakom Valideringsdelegationens förslag att ge Högskoleverket ett övergripande ansvar för granskning av bedömningsprocesserna.

VHS arbetar kontinuerligt med den egna interna kvalitetssäkringen men finner att arbetet skulle främjas av ett utökat samarbete med andra myndigheter och möjligheten att i större utsträckning även kunna ta del av internationellt samarbete och utvecklingsarbete inom området. I många länder är det en och samma myndighet som bedömer utländska gymnasiala utbildningar och utländska högskoleutbildningar. Dessa myndigheter fungerar ofta som Enic/Naric-kontor. Den uppdelning som Sverige har av bedömning av utländsk utbildning mellan framförallt Högskoleverket och VHS och Högskoleverkets uppdrag som Sveriges Enic/Naric-kontor medför att VHS inte kan ta del av eller närvara vid möten och sammankomster inom verksamhetsområdet. Om Högskoleverket får ett nationellt ansvar att främja kvalitetssäkringen inom området medför detta också ett ansvar att dels bereda frågor gemensamt med berörda myndigheter, dels föra ut erfarenheter och resultat av det internationella arbetet till de berörda myndigheterna i Sverige vilket skulle främja det samlade bedömningsarbetet i Sverige.

2.2.2 Vägledning

VHS har stor kunskap om tillträdesregler, meritvärdering etc. och därmed också ett informationsansvar till enskilda individer. Den ökande mängden telefonsamtal och e-postförfrågningar till VHS är en tydlig måttstock på detta. Många samtal kan lösas med hjälp av VHS via telefon och webbinformation men ett stort antal individer behöver ha möjlighet till personlig vägledning och behöver återkomma flera gånger för sitt ärende som inte enbart berör antagningsrelaterade frågor. Problematiken är mest tydlig inom området bedömning av utländska betyg. VHS har i dagsläget inte studievägledande funktioner och har heller inte resurser att bygga upp sådana funktioner. VHS har emellertid i Budgetunderlag 2009-2011 efterfrågat ett tydligt regeringsuppdrag att utveckla servicefunktionen mot allmänheten. Utvidgningen rör sig framförallt om förstärkningar av funktioner i Contact Center, utökat samarbete med vägledningsfunktioner inom lärosätena och om nya tekniska lösningar som t.ex. chat-funktioner. VHS ser en stor fördel för sökande och allmänhet om all operativ information om högskolestudier kunde samlas inom ramen för webbplatsen studera.nu.

VHS är samtidigt medveten om att den önskade utvidgning inte svarar mot de behov av individuell och långsiktig vägledning som kan behövas i de fall som Valideringsdelegationen för fram i sin rapport. VHS stödjer därför Valideringsdelegationens förslag att bygga upp vägledningsfunktionerna både i den gemensamma ingången men också regionalt. VHS stödjer också förslaget att ge den centrala vägledningen i den gemensamma ingången uppdrag att utveckla vägledningsverksamheten och ha ett kompetensutvecklingsansvar för de regionala vägledarna. VHS betonar att båda dessa framtidförslag behöver samarbeta med varandra för att undvika dubbelarbete och motstridig information.

2.2.3 Information

VHS stödjer förslaget att lägga ansvaret för utarbetandet av en informationsportal och tillhandahålla samlad information om bedömning av utländsk utbildning på Högskoleverket. Det är dock viktigt att uppdateringarna kan göras på ett snabbt och smidigt sätt och att arbetet görs i samverkan med berörda myndigheter. VHS uppdrag att tillhandahålla nationell information om anmälan till högre utbildning och webbanmälan via www.studera.nu berörs inte av ovan nämnda förslag.

2.3 Myndigheter som ska ha uppdraget att göra bedömning

VHS stödjer Valideringsdelegationens förslag för vilka myndigheter som ska ha uppdraget att göra bedömningar och vill särskilt lyfta fram förslaget att ge den planerade "Yrkehögskolan" ett ansvar att bedöma utländska postgymnasiala utbildningar som ligger utanför högskolesektorn samt förslaget att ge Nationellt referenscentrum för yrkesutbildning – NRP (National Reference Point) i uppdrag att bedöma de yrkesmässiga delarna i en utländsk yrkesförberedande gymnasieutbildning. Idag saknar dessa områden ansvariga myndigheter och detta är en stor brist i arbetet med att tillvarata utländsk kompetens.

2.3.3 Verket för högskoleservice

Förslaget: Verket för högskoleservice ges i regleringsbrevet i uppdrag att bedöma all utländsk studieförberedande gymnasial utbildning och de studieförberedande delarna i en utländsk yrkesförberedande gymnasieutbildning och eventuell relevant yrkesverksamhet oavsett utbildningens längd, oavsett om utbildningen är avslutad eller oavslutad och om dokument finns eller ej. Valideringsdelegationen föreslår att VHS ska ges möjlighet att vid behov anvisa en person till en orienteringskurs inom kommunal vuxenutbildning eller genom utökade resurser ges möjlighet att vid behov köpa orienteringskurs inom kommunal vuxenutbildning som stöd i bedömningsarbetet.

VHS stödjer förslaget men vill understryka att utan utökade resurser i form av anslag från regeringen saknar VHS möjligheter att bedöma oavslutade utbildningar och utbildningar där det saknas dokumentation. Denna ordning kräver förutom ekonomiska resurser även en helt ny administration som inte kan tillhandahållas inom verkets nuvarande resurser. Om VHS ges möjlighet att anvisa en individ till en orienteringskurs eller köpa en kurs krävs det också att VHS ges resurser att utöka samarbetet med anordnare av kommunal vuxenutbildning. En individ som blir anvisad till en orienteringskurs ska veta att anvisningen är giltig och bindande för anordnaren. Rätten att anvisa en individ till en orienteringskurs bör inte heller bara vara förbehållen VHS utan även kunna ligga inom den gemensamma ingångens ansvarsområde. Om den gemensamma ingången redan vid den första granskningen bedömer att ingen bedömning kan göras, bör även den kunna anvisa individen till orienteringskurs för att inte i onödan skapa väntetider.

2.3.6 Samverkan mellan myndigheter som har uppdrag att göra bedömningar

Valideringsdelegationens föreslår att de myndigheter som har uppdraget att värdera utländsk utbildning ges i respektive myndighets regleringsbrev i uppdrag att samverka med övriga myndigheter som värderar utländsk utbildning. Hur samverkan skett ska återrapporteras.

VHS stödjer förslaget. Återrapporteringskravet kan dessutom kopplas till Högskoleverkets föreslagna uppdrag att ha ett samordnade ansvar för kvalitetssäkring av bedömningsprocesserna.

2.4 Bindande beslut

Förslaget: De utlåtanden som ges efter en värdering av Högskoleverket, den planerande Yrkeshögskolan, Verket för högskoleservice och NRP bör vara juridiskt bindande beslut. Vad beslutet ska innehålla anges i föreskrifter.

I sak stöder VHS Valideringsdelegationens förslag men vill påpeka att lärosätena är beslutande myndigheter för antagningsbeslut, undantag och beslut om reell kompetens hos de individer som har ansökt om detta. Att beslut utfärdade av VHS blir bindande får inte leda till negativa konsekvenser för den som vill anmäla sig till en högskoleutbildning eller till en tänkt yrkeshögskoleutbildning genom att utbildningsmyndigheten antingen hänvisar till att beslut saknas för den som inte har ansökt om en bedömning hos VHS eller inte vill ge den behörighet som beslutet omfattar. Det är viktigt att fastslå att i samband med anmälan till utbildningsplats, oavsett nivå, att ett lärosäte kan ge mer i behörighet än beslutet i sig omfattar men aldrig ge mindre. Som förslaget påpekar måste det utredas vilken instans som ska vara överklagandeinstans. VHS vill fästa uppmärksamheten på att Överklagandenämnden för högre utbildning (ÖNH) behandlar ärenden som rör antagning till högre studier. De beslut som Högskoleverket, VHS, NRP och den planerade Yrkeshögskolan ska fatta är inte relaterade till antagning.

2.4.1 Bedömningshandböcker

Valideringsdelegationen föreslår att bedömningshandböcker för alla nivåer bör utarbetas och beslutas av den gemensamma ingången, Högskoleverket, i samråd med representanter för de övriga bedömningsmyndigheterna och lärosätena inom de olika nivåerna.

Det behöver förtydligas att den av SUHF rekommenderade bedömningshandboken utgör tillsammans med motsvarigheten för utländska betyg grund för den överenskommelse som VHS har med de universitet och högskolor, som genomför sin antagning med stöd av det gemensamma antagningssystemet NyA. Den är också norm för den lokala antagning till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå, som

äger rum vid respektive universitet och högskola. Värt att notera är att de beslut som är redovisade i bedömningshandböckerna, ligger till grund för hantering och programmering i NyA. VHS vill påpeka att bedömningshandböckerna inte är framtagna utifrån direktiv från regeringen utan har utvecklats i samverkan mellan VHS och lärosätena för att underlätta tillämpningen av föreskrifter och bedömning av olika utbildningar, såväl svenska som utländska, för tillträde till högre utbildning.

Istället för att utarbeta nya bedömningshandböcker är VHS åsikt att den av Högskoleverket utarbetade *Bedömningsportal* istället utvecklas till ett omfatta beskrivningar av olika länders utbildningssystem på alla nivåer, för att därmed bli en gemensam kunskapsbank för hantering av utländska meriter för den gemensamma ingången. En utvidgad *Bedömningsportal* borde även kunna användas av andra intressenter. *Bedömningsportalen* bör i valda delar länka till de av SUHF rekommenderade bedömningshandböckerna. Benämningen *Bedömningshandbok/-böcker* bör vara förbehållen de antagningsrelaterade bedömningshandböckerna för att inte vålla missförstånd och sammanblandning. Att utveckla parallella bedömningshandböcker befrämjar inte rättssäkerheten för den enskilde individen.

I detta ärende har direktör Anita Johansson beslutat. I beslutet har bitr. enhetschef Elisabeth Svensk och handläggare Lotta Roll-Åkerberg deltagit. Enhetschef Tuula Kuosmanen har varit föredragande.

Anita Johansson
Direktör

Tuula Kuosmanen